

GEERTEBRIEF

Remonstrantse Gemeente Utrecht

Nr. 5 – oktober 2023

Thema: Focus



4

Op zoek naar echtheid



Allerzielen

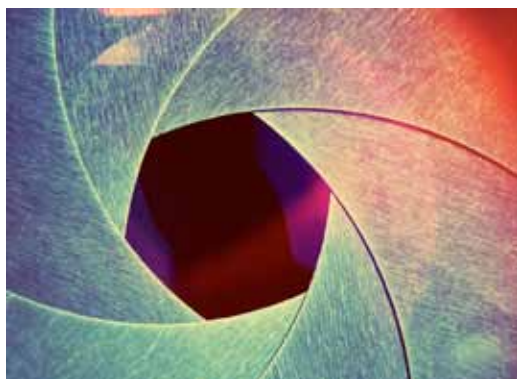


6

Verstoorde focus

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Van de redactie.....	2
Concentratie en ontspanning.....	3
Op zoek naar echtheid.....	4
Verstoorde focus.....	6
Dorp in stad.....	7
Stekels en veren.....	8
Studieverlof in sneltreinvaart.....	9
Stilstaan bij verlies.....	10
Allerzielen in de Geertekerk.....	11
Bijeenkomst: dialoogavond.....	11
In memoriam.....	12
Kijk op de wijk, oktober.....	14
Diaconie.....	16
Column.....	17
Groene Geerte.....	18
Schrijfactie Amnesty International.....	19
2 Berichten.....	19
Adressen en colofon.....	19
Kerkdiensten.....	20
Autodienst.....	20



Van de redactie

Focus

Er zijn zoveel dingen om ons heen die ons bezig houden, die ons afleiden. Wie kent dat niet, afdwalende gedachtes? Met welk perspectief staan wij in het leven? Waar richten we onze focus op? Dat bracht ons bij het thema *Focus* voor het herfstnummer van deze Geertebrief.



Een goede focus kan efficiënt zijn, maar leidt niet altijd tot de meest creatieve invallen, aldus Marthe de Vries. Juist als je blik niet helemaal scherp is, kan er soms ineens een ander interessant beeld ontstaan.

Tom Harkema is een enthousiast fotograaf die zijn focus heeft op echtheid. Dat is trouwens ook te zien in de keuzes die hij maakte in zijn werkzame leven.

Vanuit haar – als kind al aanwezige – nieuwsgierigheid naar wat mensen doen en beweegt, werd Els van den Ban kinder- en jeugdpsychiater. In haar werk ziet zij dat het (on)vermogen om te focussen een samenspel van veel factoren is.

In de rubriek *Geef de pen door* schrijft Tet Engelsma over haar onrust als het gaat om wonen in stad of in dorp. En hoe die uiteenlopende gevoelens toch bij elkaar kunnen komen.

In de maand november herdenken we de overledenen, staan we stil bij wie ons dierbaar waren en ons ontvallen zijn. Coby Ouwehand begeleidt mensen beroepsmatig in hun verlieservaringen zodat zij op hun eigen manier kunnen rouwen en troost kunnen vinden. Ze deelt in een interview haar eigen ervaringen die haar gevoelig maakten voor verlies.

In de rubriek *Stekels en veren*, het jaarthema van de RGU, laten we mensen aan het woord over wat hen steekt en waar ze van opveren. Deze rubriek loopt het hele jaar met ons mee. Wie ook eens een bijdrage wil leveren aan deze rubriek is van harte uitgenodigd om zich te melden bij de redactie.

Marijke Kools breekt er in de rubriek *Groene Geerte* een lans voor om niet besluiteloos af te wachten om ons consumptiegedrag te veranderen.

Laten we in onze gemeenschap onze aandacht op het goede richten, tussen de stekels en de veren door. En laten we nieuwsgierig blijven naar onze medemens.

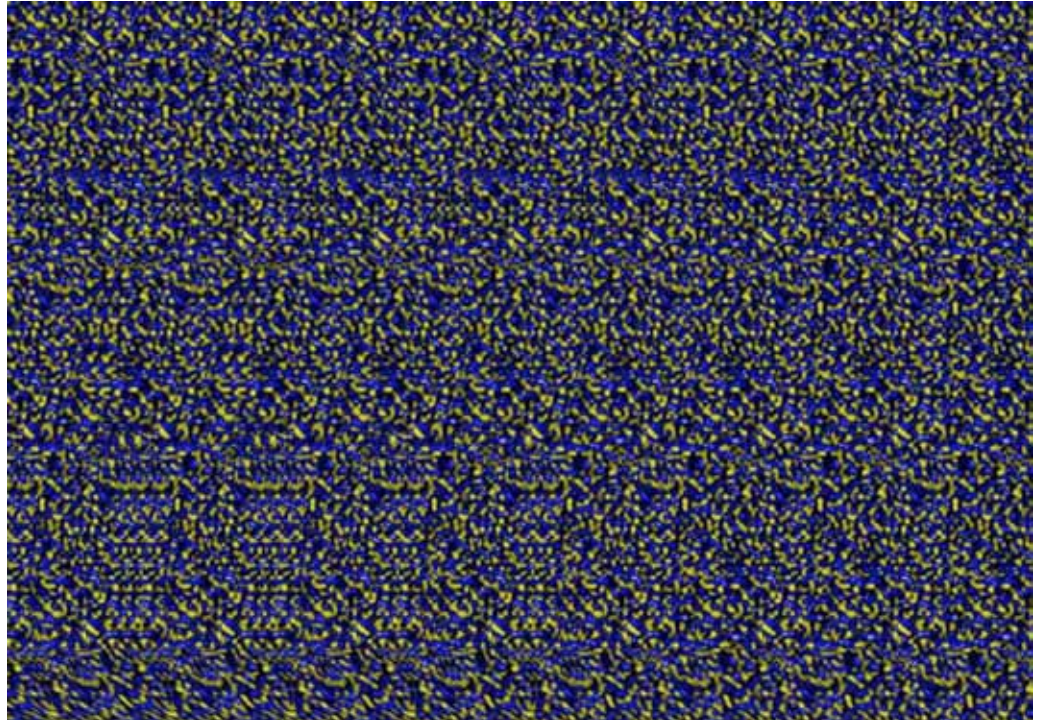
Trudy Schreuder Goedheijt

De volgende Geertebrief verschijnt 9 december 2023 en zal als thema hebben: *Genoeg(en)*. Kopij inleveren uiterlijk op maandag 20 november 2023 vóór 12.00 uur.

Wie de Geertebrief digitaal leest en geen papieren versie per post wil ontvangen kan dit doorgeven aan hanskapteijn@kpnmail.nl of cor.stolk@casema.nl.

Concentratie en ontspanning

Het is een fascinerend spel: de verborgen afbeelding ontdekken in zo'n 3D afbeelding. Je moet de afbeelding dicht voor je ogen brengen, daarop focussen en dan langzaam de afstand tussen jouw ogen en de afbeelding vergroten. Op een gegeven moment wordt het 3D beeld dat erin besloten ligt zichtbaar. Het is een oefening die voor mensen met een lui oog (nu of vroeger als kind) overigens heel lastig is, weet ik uit ervaring. Maar het bijzondere is dus dat je ineens een heel ander beeld te zien krijgt, terwijl je niet meer scherp ziet, je niet meer gefocust bent.



Prikkels

In ons gewone leven proberen we ons meestal te focussen, onze aandacht te richten op ons werk, op onze studie, op het gesprek dat we voeren. Je probeert echt te luisteren en te horen wat iemand zegt. Als je tussendoor ook nog een ander gesprek probeert te volgen, dat misschien naast je in de kroeg wordt gevoerd, dan raak je onherroepelijk de draad kwijt. En bij zaken waar het op aankomt is het ook van levensbelang. Tegenwoordig draagt verplegend personeel dat bezig is met medicijnuitdeling een hesje: niet storen. Haal hen niet uit hun focus met een vraag over waar de uitgang is of waar de bloemenvazen staan. Dan zijn ze afgeleid van waar ze mee bezig zijn; zitten er nu al twee pillen in of nog maar een?

Het kan ook niet anders: om

niet horendol te worden moet je je kunnen focussen. Sommige mensen vinden dat juist heel lastig en reageren op alle prikkels die binnenkomen even sterk: dus datgene waar je mee bezig bent en de flard van het gesprek van twee mensen die langslopen, een muzikje dat je ergens op de achtergrond hoort, de lichtschildering van de zon op een horloge op het plafond. Ondertussen ben je dan natuurlijk allang de draad kwijt van waar je mee bezig was. Het wordt een brij, net als de afbeelding hierbij: geen plaatje te zien.

Creatief

En toch... alsmaar focussen, voortdurend zicht houden op wat van belang is en wat niet, dat kan ook maken dat we belangrijke dingen missen. Het is efficiënt, maar lang niet altijd creatief. Creativiteit gedijt juist bij momenten dat je even off-

focus bent. Dat je wat loopt te staren, de blik niet helemaal scherp, waardoor je ineens, bijna aan de rand van je beeldveld, een beeld ziet ontstaan. Juist beeldende kunstenaars kunnen dat als geen ander. Zij laten je net anders tegen onze wereld aankijken, waardoor je dingen ziet, die je eerder niet kon zien. Of het nu de onaardse schoonheid van een gebouw is, vanuit onverwachte hoek gefotografeerd, of juist de achteloze terzijdes die je kan horen die een schrijver aanzet tot het maken van bijzondere dialogen. Het is ook de manier waarop je soms ineens, als je aan het wandelen bent, iets bijzonders kan zien wat je totaal niet had verwacht. Al mijmerend blijft je oog als het ware hangen aan dat wat zich bijna terloops aandient. Focus heeft overigens niet alleen met zien te maken. Het kan ook in het luisteren zitten,

of in ruiken. Als terloops een geur je neus raakt en je ineens terugbrengt naar een andere tijd. Je je grootouders bijvoorbeeld weer scherp herinnert, omdat het een geur is die aan hen doet denken.

Verdieping

Maar als je dan die terloopse ervaring hebt gehad, dat beeld, die geur, dat woord dat je opving, wat van alles bij je opriep, dan kan de focus opnieuw zijn intrede doen. Je wilt het vastleggen, de herinnering nog wat scherper krijgen of nog meer geconcentreerd luisteren naar wat je hebt opgevangen. Het is eigenlijk een mooi samenspel van concentratie en ontspanning, van focus tot off-focus. Samen brengen ze verdieping in ons leven aan, net zoals er diepte in een 3D afbeelding ontstaat.

Marthe de Vries

Op zoek naar echtheid



“Het zoeken naar authenticiteit bij mensen vormt een rode draad in mijn leven. Bij mijn werk in de bankwereld, maar bijvoorbeeld ook in mijn fotografie.” Aan het woord is **Tom Harkema**, sinds 2014 vriend van de **Geertekerk**. Tom heeft een veelzijdige carrière achter de rug, variërend van bankdirecteur tot dagbladmanager bij **Trouw**. En hij stond mede aan de basis van de campagne **‘Remonstranten, geloof begint bij jou’**, die landelijk bekendheid kreeg door gewaagde **‘Mijn God-uitspraken’** in radioreclames en op billboards.

Zoektocht

Op weg naar het huis van Tom in de Utrechtse Vogelenbuurt passeer ik café Fokus om vervolgens een straat in te slaan, verwijzend naar een vogel die bekend staat

om zijn scherpe ogen. Het haviksoog. Alle ingrediënten lijken deze ochtend aanwezig om een indringend gesprek te voeren. Tom zit geduldig te wachten met een stapel fotoalbums om mij mee te voeren in zijn liefde voor fotografie. Verrassend genoeg krijgt het gesprek meteen een andere wending. “Sinds begin dit jaar ben ik met pensioen en ik merk dat het mij moeite kost een nieuwe focus aan mijn leven te geven. Fotografie staat steeds op mijn lijstje, maar het komt er gewoon niet van. Als je stopt met werken zonder dat je zicht hebt op wat anders, val je toch in een soort gat. Wat zou ik kunnen ondernemen? En hoe vind ik structuur? Voor ik met pensioen ging, heb ik opgeschreven wat ik allemaal zou kunnen doen en ook wat ik minder zou willen doen. De praktijk is weerbarstiger. Regelmatig twijfel ik of ik doelgericht op zoek moet gaan naar

bijvoorbeeld betaalde klussen of dat ik het leven meer over mij heen moet laten komen. Meer mag ontspannen en loslaten. Heel bewust heb ik mij nu opgegeven voor toneellessen om iets te doen wat niet direct in mijn comfortzone zit. Ik heb het gevoel dat ik nog iets met mijn leven wil doen om meer tot ontplooiing te komen.”

Fotografie

Als we door Toms fotoverzameling heen gaan, zie ik direct zijn enthousiasme. “Als 14-jarige deed ik drie weken vakantiewerk op de drukkerij waar mijn vader werkte. Van de verdiende honderdveertig gulden kocht ik een compacte Agfa-camera met van die cassettes. Sindsdien liet ik het fotograferen nooit meer los.”

Vereist deze liefde een bepaald soort blik? “Meestal overkomt het me. Zoals deze foto van mijn deur, een mooi spel tussen licht

en schaduw. Mijn oog viel er gewoon op. Altijd ben ik gespits op details. En schoonheid vind ik belangrijk, in architectuur, natuur, maar ook bij mensen.”

Tom toont een serie portretfoto's van familieleden. “Mensen wil ik altijd zo echt mogelijk portretteren. Iets van hun karakter ook in de foto terug laten komen. Ik heb een foto van mijn zoon gemaakt, waarbij zijn focus totaal gericht is op zijn kat. Hij is helemaal in gedachten verzonken. Precies zoals hij ook is. Met mijn dochter ben ik een middag bezig geweest om een foto te maken voor haar LinkedIn-profiel. In die foto zie ik haar kritische kant, maar tegelijkertijd ook haar lieve kant.”

Je hart volgen

De zoektocht naar echtheid is ook terug te zien in de keuzes die Tom in zijn werkzame leven maakte. “Voor mij heeft focus ook te maken met ergens echt voor willen gaan. Ik ben na mijn VWO begonnen aan een studie politicologie, omdat ik burgemeester of journalist wilde worden. Helaas kon ik de studie toen niet volhouden en ben ik later geswitcht naar commerciële economie en ben ik bankdirecteur geworden. Het bevredigde toch niet helemaal en gelukkig kon ik overstappen naar dagblad Trouw. Ik werd daar uitgever, had nauw contact met de redactie en voelde me als een vis in het water. Steeds meer ben ik me gaan richten op wat mijn hart mij ingaf.”

Na een periode bij de Leeuwarder Courant belandt Tom bij het landelijk bureau van de remonstranten om daar mee te denken over de marketing. Als eerste opdracht zet hij, samen met toenmalig algemeen secretaris Tom Mikkers, de campagne ‘Remonstranten, geloof begint bij jou’ in de steigers met uitspraken als ‘Mijn God trouwt ook homo's’, ‘Mijn God laat mezelf denken’ en ‘Mijn God kan tegen een grapje’. “Op 1 september 2014 startte ik en op 1 december moest de campagne de lucht in. Ik vind het heerlijk om naar zoiets toe te werken. Alles te organiseren. Dan ben ik helemaal in mijn element! De campag-



ne was een schot in de roos. Ik mocht zelf de radiospotjes inspreken en bedacht ook de uitspraak ‘Mijn God laat zich niet kennen’. Een uitspraak met een dubbele boodschap.”

Spiritualiteit

Hoe verhoudt focus zich met het geloof van Tom? “Geloof is een moeilijk woord voor mij. Ik zoek het meer in spirituele im-

pulsen. Laatst keek ik een documentaire over Robbie Robertson, die deel uitmaakte van The Band. Ik werd gegrepen door zijn authenticiteit. Mensen met een rafelrandje ontroeren mij, kunnen mij inspireren. Misschien is die zoektocht naar waarachtigheid wel mijn ‘geloof’. Met vallen en opstaan het leven echt leven, in alle emoties die je maar kunt hebben.”

Gerard van den Berg

Verstoorde focus

Els van den Ban en haar man Michiel hebben heel wat geschiedenis in de Geertekerk. Zij namen deel aan de studentengroep bij Marius van Leeuwen, lieten hun huwelijk door hem inzegenen en hun kinderen doppen door Heine Siebrand, Florus Kruijne én Tina Geels. Zij hielpen mee de crèche op te zetten en Els heeft lang in de diaconie gezeten. Na een aantal jaar van focus op hun gezin en wat minder kerkbezoek krijgen zij daar, nu de kinderen uit huis zijn, weer ruimte voor en behoefte aan.



Gemeenschap

“We hebben onze kinderen een aantal waarden meegegeven, zoals dat je niet voor jezelf leeft maar met elkaar en dat het heel belangrijk is om een gemeenschap van mensen te vormen met elkaar. Nu missen wij wel een beetje die verbinding met de gemeenschap van de Geertekerk, omdat we er lang niet zijn geweest. Het belang van een gemeenschap hebben wij bijvoorbeeld sterk ervaren toen mijn vader twintig jaar geleden ziek werd en overleed en wij ons enorm gedragen hebben gevoeld door de kerkgemeenschap waarin hij actief was.”

Nieuwsgierig

Els werkt bij Altrecht als gepromoveerd kinder- en jeugdpsychiater en noemt dat het allermooiste vak dat bestaat. “Zo fascinerend om de ontwikkeling van baby tot jong volwassene te zien, hoe het goed en ook mis kan gaan en hoe je kunt bijsturen. Toen ik twaalf jaar was wist ik al dat ik kinder- en jeugdpsychiater wilde worden. Dat heeft te maken met mijn levensgeschiedenis. Mijn moeder heeft een moeilijke jeugd gehad en vertelde daarover. Ik bewonder mijn moeder hoe goed zij haar moederschap heeft vervuld zonder dat ze een goed voorbeeld had van haar ouders. Ze heeft het zelf heel anders gedaan, ze heeft ons veel liefde, warmte en zelfvertrouwen meegegeven. Ze vertelde ook over probleemgedrag dat ze als consultatiebureauarts bij kinderen zag.

Dat intrigeerde mij enorm. Ik ben nieuwsgierig naar wat drijfveren van mensen zijn, ik wilde graag begrijpen hoe het komt dat mensen doen wat ze doen. Vooral agressief, opstandig, boos, asociaal gedrag, wat niet getolereerd wordt in de maatschappij, hebben mij altijd gepuzzeld. Hoe reageer je op dergelijk gedrag, waar ligt de grens, waar liggen maatschappelijke grenzen, is het schadelijk voor een ander en voor jezelf?”

Concentratie

“Binnen de jeugdpsychiatrie heb ik mij gespecialiseerd in ADHD. Het aantal diagnoses ADHD is in Nederland tamelijk stabiel onder kinderen. We zien onder studenten echter wel veel meer aandachts- en concentratieproblemen. Het (on)vermogen om je te kunnen focussen is een samenspel van veel factoren. Voor een deel is het risico op psychiatrische aandoeningen erfelijk bepaald. Of je er last van krijgt hangt ook samen met de invloed van jouw levenssituatie of -omgeving. De hoeveelheid informatie en prikkels die op ons afkomt is de afgelopen jaren enorm toegenomen. Op kinderen en jongeren wordt ook al een grote prestatiedruk gelegd, in de opvoeding en in het onderwijs. Jongeren zijn veel sneller angstig en ontwikkelen mede door toename van stress eerder aandachtsproblematiek. Maar ook eetstoornissen komen op steeds jongere leeftijd voor en zijn steeds heftiger. Voor een deel komt dat voort uit een erfelijke kwetsbaarheid daarvoor. Maar het

is ook een reactie op ervaren druk. Tegelijk is er ook meer aandacht voor mentale gezondheid. En dat mentale problemen niet jouw schuld zijn. Rolmodellen spreken zich openlijker uit over hun kwetsbaarheid op sociale media. Dat is belangrijk.

Wat kan meespelen is dat wat we normaal noemen, we behoorlijk hebben verengd. We zijn dus meer als problematiek of stoornis gaan benoemen. Ik zou eerder willen zien dat we in de maatschappij onderkennen dat we allerlei veelkleurige vogels hebben.”

Zorgen

“Ik maak me wel zorgen over deze maatschappelijke problematiek. Psychiaters kunnen de maatschappij niet veranderen, maar wel de alarmbel luiden. We kunnen met onderzoek aantonen wat risicofactoren zijn voor psychische problemen. We moeten met beleidsmakers in gesprek blijven. Ik heb een groot geloof in de goedheid van de mens. Dat heb je als psychiater nodig. En je hebt ook nodig om te kunnen verdragen, dat je niet alles kunt repareren, dat dingen soms zijn zoals ze zijn. En dat je ook jongeren zelf en hun ouders kunt leren hoe ze dat kunnen accepteren en hoe ze ermee om moeten gaan. En ik ben ervan overtuigd dat het belangrijk is om nieuwsgierig naar elkaar te blijven. Dat is de menselijk focus die zo hard nodig is in deze tijd.”

Trudy Schreuder Goedheijt

Dorp in stad

Ik geef de pen door



In mijn jonge jaren ben ik vaak verhuisd. Het lot van een domineeskind. We woonden vooral in (hele) kleine dorpjes en later in iets grotere plaatsen in het noorden van het land.

Zelf koos ik er een aantal jaren geleden voor om naar Utrecht te verhuizen. Ik had behoefte aan iets anders, groters, meer ruimte voor mijn eigen ontwikkeling.

In mij blijft het altijd onrustig als het gaat om wonen. Op dit moment leeft de vraag: kan ik niet beter in een dorp wonen, ben ik wel een stadsmens? Heb ik niet meer rust om me heen nodig, natuur? Maar misschien heb ik er nog wel de meeste behoefte aan om gewoon bin-

nen te kunnen lopen bij de burens. Met elkaar om te gaan, ook al heb je elkaar niet gekozen. Een beetje op elkaar te letten. Er het beste van te maken met elkaar.

Ik hekel geregeld het anonieme van de stad. Een groet is het maximaal haalbare in onze flat, de burens hebben een sleutel. Soms wat whatsapp contact. Veel te anoniem, veel te individueel, vind ik. Niet goed voor mij, denk ik dan, ik kan beter toch weer in een dorp gaan wonen.

Op een dag herinnerde ik me dat ik een keer in het buurtcentrum had gegeten toen ik net in de wijk woonde. Zij hadden destijds in onze flat geflyerd met een uitnodiging. Ik dacht, ik ga dat weer eens

doen. Het is altijd best wel spannend om ergens in je eentje op af te stappen. Maar sinds die keer eet ik iedere week in het buurtcentrum. Ik ontmoet er nauwelijks leeftijdsgenoten en er zitten ook wel hele vreemde snuiters tussen, maar hoofdzakelijk komen er lieve, grappige en interessante mensen die het gezellig vinden om samen te eten.

Een keer was ik er niet. De volgende week werd ik daar meteen op aangesproken. Dat vond ik heel fijn. En toen dacht ik, zo kan het ook: ik creëer gewoon mijn eigen dorp in deze stad.

Tet Engelsma





Wat steekt je? Waar veer je van op?

In deze rubriek komen mensen aan het woord rondom het jaarthema van de RGU *Stekels en veren*. Wie ook iets wil delen in deze rubriek is van harte welkom. Stukjes van ca. 200 woorden ontvangt de redactie graag: redactie@geertekerk.nl.

Sandrina Sangers



Nadenkend over mijn stekels en veren schoot me een voorval te binnen. Een goede vriend irriteerde me zo dat ik bijna ontplofte (en dat gebeurt niet vaak). Hij vond iets van me dat op mij overkwam als een oordeel; iets in de zin van 'jij doet ook altijd...'. Hoezo? Heb je dat aan me gevraagd? Toen herinnerde ik mij de afbeelding die lange tijd boven mijn bureau hing: van een bekend blauw doosje met witte letters, Nivea. Het hing er als een soort waarschuwing: Niet Invullen Voor Een Ander. Dat doe ik natuurlijk zelf ook regelmatig: invullen voor de ander. Het doet me ook denken aan een voorbeeld dat bij de opening van de Week tegen Eenzaamheid voorbijkwam. Iemand die ongeneeslijk ziek is of lange tijd intensief mantelzorger is, raakt vroeg of laat sociale contacten of zelfs vrienden kwijt, omdat de ander wellicht invult 'zij zal wel wat anders aan haar hoofd hebben, ik bel later wel een keer'. Eigenlijk weet iemand niet wat je in zo'n situatie moet doen of zeggen.

Nivea gaat dus over in gesprek zijn, contact leggen en onderhouden, nieuwsgierig zijn. Dat brengt mij ook bij mijn 'veren': ontmoetingen met mensen, mooie onverwachte -zingevende- gesprekken, zoals tijdens de oriëntatiecursus waar ik afgelopen voorjaar in de Geertekerk aan meedeed. Of bij dialooggesprekken, zoals die bijvoorbeeld volgens een vast stramien over diverse onderwerpen worden gevoerd door mensen die elkaar niet kennen in het kader van *Utrecht in dialoog*. Met Pinksteren ben ik vriendin van de Geertekerk geworden. Ik hoop het gesprek hier voort te zetten. Tot ziens bij de koffie of anderszins!

Casper Nusselder

Op zondagavond een paar weken geleden wandelde ik door de stad. Ik dacht na over de veren en stekels van het leven. Het jongetje in de dienst dat, op het verzoek van de dominee om zijn veren en stekels op te schrijven, vroeg of dit mocht of moest. Eigenlijk de belangrijkste veer en stekel waar elk mens, na de zondeval, tegen aan loopt. Mijn ontspannen wandeling werd verstoord. Een man stond met fors geweld een prullenbak te vernielen om te kijken of er nog blikjes in zaten. Dit irriteerde mij vooral toen ik me bedacht dat er voor minstens 100 euro schade toegebracht werd om hooguit 50 cent aan blikjes te vinden. Ik overwoog om de man aan te spreken. Ik aarzelde. Zelf heb ik er ook altijd een ontzettende hekel aan als wildvreemde mensen me op straat spontaan gaan op-



voeden. Hij zou waarschijnlijk hier geen boodschap aan hebben. Hij was gewoon bezig om te overleven. De prullenbak sprong met een knal open. Er was nu niks meer aan te doen, dus liep ik zonder iets te zeggen maar gewoon door.

Thuisgekomen werd ik opgewacht door een wijze vrouw. Ik vertelde haar mijn morele dilemma. Ze vroeg me waarom ik de man geen 50 cent had geboden om de prullenbak met rust te laten. Hier had ik geen antwoord op.

Marije van den Broek

Er gaat niets boven quality time doorbrengen als gezin. Vandaag, terwijl we onverwachts 'file liepen' in Amelisweerd, besepte ik eens te meer hoe bijzonder deze momenten zijn. Ons plan om de Geertekerk te bezoeken ging niet door vanwege een evenement dat het centrum van Utrecht had overgenomen. Maar in plaats van gefrustreerd te raken, besloten we een wandeling te gaan maken.

Tijdens onze wandeling zagen we de letter 'P'. Onze vierjarige zoon – momenteel bezig met het leren van letters op school – zei heel serieus: "Dat is de P van vies, want als je iets vies vindt, zeg je pppffffff." We moesten er smakelijk om lachen. Hoe verfrissend is het om de wereld door de ogen van een kind te bekijken.

Deze momenten met onze kinderen zijn voor mij van onschatbare waarde, vooral sinds mijn moeder vorig jaar de diagnose van een hersentumor kreeg. Haar ziekte heeft me doen realiseren hoe vluchtig de tijd is en dat het belangrijk is om te genieten van de kinderen nu ze nog zo jong zijn. Tegelijkertijd vind ik het gezinsleven ook uitdagend en vraag ik me regelmatig af of ik al die verschillende rollen die ik vervul (moeder, vrouw, dochter, collega, buurvrouw, enzovoort) wel goed genoeg vervul. Ik probeer meer in het moment te leven, zelfs als het anders loopt dan gepland.

Studieverlof in sneltreinvaart

Wat heb je gedaan, ben je opgeschoten? Dat waren de meest gestelde vragen na mijn maand studieverlof in juni. Het is een voorrecht om studieverlof te hebben en ik had nog een maand 'over'. Die heb ik weer besteed aan mijn onderzoek naar 'de remonstranten als asielkerk' met als hoofdpersonen Jean le Clerc (1657-1736) en Johann Jakob Wettstein (1693-1754).

Zij waren van oorsprong Zwitserse theologen, die in de 17e en 18e eeuw geestelijk en lijfelijk onderdak vonden bij de remonstranten. Zij kwamen in leidende posities terecht als hoogleraren aan het Seminarie in Amsterdam, de remonstrantse predikantenopleiding. Vanuit mijn theologiestudie kende ik Le Clerc, opgegroeid in het calvinistische Genève, helemaal niet. Maar toen ik in 2005 een verdiepend onderwerp zocht, werd mij Le Clerc aangeraden. Over dit multitalent bleek al veel gepubliceerd te zijn. Met name, en dat is opvallend, buiten onze landsgrenzen. In zijn spoor ontdekte ik dat het remonstrantisme met zijn geschiedenis in het buitenland nog steeds tot de verbeelding spreekt. In onder andere Frankrijk, Italië (ik leerde hiervoor Italiaans), Zwitserland en de Verenigde Staten wordt veel onderzoek gedaan omdat zij worden gezien als hoofdrolspelers van een tolerant christendom en zelfs als voorlopers van de Verlichting. Dat laatste is goed merkbaar bij de Britse historicus Jonathan Israel in zijn publicaties over de Verlichting (Enlightenment, ook in het Nederlands vertaald). Le Clerc en zijn remonstrantse gastheer Philippus van Limborch zijn daarin sterk vertegenwoordigd. Fascinerend zijn ook de uitgebreide Europese correspondenties tussen geleerden, deels nog in het Latijn, deels in het Frans. Een van de thema's is de status van de Bijbel. Is het een goddelijk, onaantastbaar geschrift, van kaft tot kaft? Of is er sprake van menselijk auteurschap dat ook kritische noten toelaat? De remonstranten, ook Le Clerc en



Wettstein, moesten zich verder steeds verdedigen tegen ketterij, met name tegen het socinianisme. Deze –unitarische– stroming meent dat Jezus en de Geest geen goddelijke status hebben en ontkennen zo de drie-eenheid. Dit was (in sommige kringen nog steeds) een van de grootste ketterijen. Tegelijkertijd moest een nieuwe hoogleraar in 1668 kennis hebben van de filosofie van René Descartes. Dat er sterk op de remonstranten werd gelet, is dus wel te begrijpen.

Mijn onderzoek richt zich op een vergelijking tussen bovengenoemde hoogleraren. Waarom kwamen ze naar de Republiek, hoe werden ze hier ontvangen, wat waren hun theologische standpunten, wat hebben ze nagelaten? Dat zijn spannende vragen in een periode waarvan we vaak denken dat de verdraagzaamheid groot was. Maar bij de tolerante 17e eeuw zijn heel wat kanttekeningen te maken. Als je niet tot de Gereformeerde kerk behoorde, was dat in je nadeel. Meestal kon je geen openbare functies bekleden en niet publiceren wat je wilde, onder je eigen naam. Remonstranten, katholieken, doopsgezinden, hernhutters en anderen lagen voortdurend onder een vergrootglas. Op veel plaatsen, zeker in de steden, hing het er maar vanaf of de bestuurders open minded waren of

strak in de leer. De verwevenheid tussen bestuurscolleges en de Gereformeerde kerk was groot: traktementen van gereformeerde predikanten werden betaald door de stadsbesturen.

Zo werd een Amsterdams regent pas lid van de remonstranten nadat hij twee keer burgemeester was geweest. Zijn vrouw was dat al jaren en hun kinderen waren remonstrants gedoopt.

Geregeld waren de scheidslijnen ook dun. De remonstranten hielden ook collectes voor de Waals gereformeerden die als vluchtelingen uit Frankrijk in de Republiek aankwamen. Wettstein kreeg het – in zijn geboortestad Bazel – zwaar te verduren omdat hij een inventaris maakte van oude bijbelmanuscripten in Europese bibliotheken. Een bijbeluitgave met al deze variaties erin vermeld, anoniem in Amsterdam uitgegeven, werd door 'preciezen' als ondermijnd gezien. Dat is nu bijna niet meer te begrijpen. Le Clerc zal voorbij komen op een studiedag over Erasmus en de remonstranten op 28 oktober in Rotterdam. Zijn uitgave van de Verzamelde Werken van de grote humanist in 1705 geldt nog steeds als een standaardwerk. Hij had dan ook als motto *Zonder hard werken geeft het leven stervelingen niets*. Maar of ik mij daaraan kan spiegelen...

Lense Lijzen

Stilstaan bij verlies

Een van de eerste diensten die ze meemaakte in de Geertekerk was er een waarin de overledenen werden herdacht. Het was twee jaar na het overlijden van haar moeder en ze vond het mooi dat ze de naam van haar moeder kon opgeven, zodat die hardop werd uitgesproken tijdens het ritueel van het herdenken. In november staan we in de kerk, zoals elk jaar, stil bij onze doden. **Coby Ouwehand (1963)** heeft een eigen praktijk in rouwen en verliesbegeleiding. Ze vertelt over haar eigen geschiedenis van verlies en over haar werk.

Verlies in de familiegeschiedenis

“Ik groeide op in Pijnacker in een gezin met zeven kinderen. Vroeger zei ik altijd: ‘zes’, totdat ik me realiseerde dat mijn overleden zusje er ook bij hoort. Ik was toen ze overleed ruim drie jaar en zij leefde maar drie dagen. Ik kan me daarom niet veel herinneren van haar overlijden, maar de onrust in huis, het verdriet van mijn ouders, dat heeft invloed op mij gehad. Ik ben ook mijn vader gaan corrigeren als hij mij zijn ‘jongste dochter’ noemde. Dat ben ik niet, dat is mijn zusje.

Mijn moeder verloor haar oudste zus toen ze een baby was en toen ze vier jaar was stierf haar broer van dertien. Er is veel jong verlies in mijn familie. Dat heeft mij gevoelig gemaakt voor verlies. Ook omdat er niet of nauwelijks over gesproken werd. Een van de missies van mijn bedrijf is dan ook mensen helpen wel woorden te geven aan zulk groot verdriet.”

Gesprekken over verlies

“Ik ben mijn loopbaan begonnen als pedagogisch medewerker in een kindertehuis. Daarna ben ik ambulante gezinsbegeleider geworden. In die ruim dertig jaar ben ik zoveel verlies tegengekomen. Gebroken gezinnen, uit huis geplaatste kinderen, ouders met heel veel problemen. De mooiste gesprekken vond ik die over verlies; als mensen je zo vertrouwden dat ze durfden vertellen over hun verlieservaringen. Het bracht mij ertoe de opleiding voor rouwbegeleiding te gaan doen. Daarna heb ik mijn eigen bedrijf opgezet in verlies- en rouwbegeleiding. Ook ben ik, na mijn scheiding (over verlies gesproken), vanuit Pijnacker verhuisd naar Utrecht, waar ik inmiddels samenwoon met Lex. Ik begeleid mensen die in een rouwproces zitten en daarin zijn vastgelopen, zich geen raad meer weten, steun zoeken. Ik laat mensen merken dat het normaal is om van alles te ervaren: niet alleen verdriet, maar soms ook opluchting.”

Rituelen

“Als het gaat om overlijden kent de kerk verschillende rituelen. Bij andere soorten van verlies eigenlijk niet. Terwijl verlies van gezondheid, idealen, een partner door scheiding of van een kind dat geen contact meer wil allemaal ingrijpende levensgebeurtenissen



zijn. Lang niet iedereen kan daar over praten. Daarom reik ik ook wel andere vormen aan: samen wandelen of iets anders doen. Dit geeft soms de mogelijkheid om wel woorden te vinden. Ik heb bijvoorbeeld goede herinneringen aan de laatste wandeling met mijn moeder door Meijndel. Na haar overlijden ben ik die wandeling nog eens gaan doen. Dat was een mooi ritueel waarbij goede, maar ook minder goede herinneringen opkwamen. Milder leren kijken naar jezelf is in mijn praktijk belangrijk, net als het zoeken naar nieuwe manieren om naar het verlies te kijken.”

Momenten voor verhalen

“Rouw heeft getuigen nodig. Het overlijden van een vriend of lid wordt ‘aangezegd’ in de kerk. Dat geeft de gemeenschap de gelegenheid om ‘getuige’ te zijn bij een crematie of begrafenis. Rond Allerzielen is er nog zo’n moment om elkaar te vertellen over mensen die er niet meer zijn. Het is helend en troostend als er meer van deze momenten zijn. Dat kan bij de koffie, in een gespreksgroep of een andere bijeenkomst. Als taal te moeilijk is, is muziek ook een manier van vertellen. Ik ben vrijwilliger bij Stichting Tröst, een ontmoetingsplaats voor iedereen die met verlies door de dood te maken heeft. Daar gebruiken we veel verschillende werkvormen, naast muziek ook collages maken of andere creatieve vormen.

Het gaat erom dat mensen op hun eigen manier kunnen rouwen en troost weten te vinden. Uiteindelijk zullen ze dan hopelijk wat verloren is gegaan niet los hoeven te laten, maar met zich mee kunnen dragen en zich kunnen verbinden met het nieuwe dat zich aandient.”

Ineke Ludikhuizen

Allerzielen in de Geertekerk

Op donderdag 2 november, Allerzielen, staan we stil bij degenen die ons dierbaar waren en ons ontvallen zijn.

In de Geertekerk wordt op die avond een In memoriam-concert gehouden, waarin het Kamerkoor van de Geertekerk onder leiding van Maarten van der Bijl het Requiem van Fauré brengt in samenwerking met Vocaal Ensemble Voces Lauri en Kamerkoor Collegium Alتنا. Zij worden muzikaal begeleid door Ere Lievonen, orgel, Caecilia van Peurseem, viool en Daniël Muskitta, contrabas.

Fauré componeerde dit stuk tussen 1887 en 1890 en hij zei er zelf over: "Alles wat ik op religieus gebied te bieden heb, heb ik in het Requiem gestopt, wat bovendien het stuk domineert van begin tot eind met een groots humaan gevoel van het geloof in de eeuwige rust."

Het concert begint om 20.00 uur, maar vanaf 17.00 uur is de kerk open voor iedereen die een kaars aan wil steken en even stil wil staan bij degenen die er niet meer zijn. De predikanten zullen ook aanwezig zijn, mocht je een persoonlijk gesprek willen.



Bijeenkomst

Dialogoavond met moskee e.a.

De Geertekerk en de moskee Omar Al Farouq in Utrecht Overvecht onderhouden al twintig jaar een hartelijke relatie. Tweemaal per jaar is er een dialoogontmoeting, in het voorjaar in de moskee, in het najaar in de Geertekerk. Ook leden van andere religies/kerkgenootschappen sluiten zich hierbij aan.

Dit jaar hadden we op 14 april jl. een ontmoeting in de moskee met een lezing van dr. Ibrahim Ait Oughori, waarna aan tafeltjes een gesprek over de stellingen volgde. We sloten de avond af met de Iftar, de maaltijd om het vasten te breken. Een fijne ontmoeting.

Op donderdagavond 26 oktober is de najaarsontmoeting in de Geertekerk. We beginnen om 19.30 uur en eindigen uiterlijk om 21.30 uur.

Het thema van onze ontmoeting is 'Hoe denk je over de eindigheid van je bestaan?'. Dr. Willem van der Meiden, theoloog, journalist en als theologisch inspirator

verbonden aan de Parklaankerk in Driebergen, zal het onderwerp inleiden. Aan de hand van een aantal stellingen gaan we in dialoog met elkaar, in kleine groepjes.

Vaak komen we niet toe aan deze vraag of we stellen die vraag uit tot later. Toch

is het mooi om binnen het gezin of met vrienden, en ook in onze dialoogontmoeting, gedachten hierover uit te wisselen.

Allen hartelijk welkom. Opgave is prettig, maar niet noodzakelijk (a.j.modderkolk@gmail.com).



In memoriam

Jeanine de Graaf

Jeanine Gerda Alice de Graaf is op 16 mei overleden thuis in Wijk bij Duurstede omringd door haar partner Peter en haar twee dochters Steef en Wieke.

Jeanine heeft zich, zoals ze het zelf omschreef, in haar leven en ook in haar geloofsleven als een plant losgetrokken, ontworteld, opnieuw geplant en gezaaid. Hier bij de Geertekerk vond ze de ruimte die ze nodig had om het voor haar te zware dogmatische geloof van oudsher tot rust te kunnen brengen en er iets tegenover te kunnen zetten. Ze genoot van de vrijheid om zelf vorm te geven aan haar geloofsleven. Humor was voor Jeanine essentieel. Zij vond het heerlijk dat er hier ook in de diensten gelachen kon worden. Jeanine bracht vrolijkheid, humor en lucht die ze zelf in haar leven gevonden had in praktijk: ze heeft jarenlang als clown gewerkt voor mensen met dementie en mensen met een verstandelijke beperking.

In 2019 kreeg Jeanine voor de eerste keer kanker. Eind 2022 was het terug en uitgezaaid. In maart 2023 heeft ze haar zestigste verjaardag nog groots kunnen vieren.

Jeanine hechtte waarde aan het gevoel van gemeenschap dat ze in de Geertekerk ervoer, ook al heeft ze er relatief kort van kunnen genieten. In het Pinksternummer van de Geertebrief verscheen een mooi interview met Jeanine dat min of meer samenviel met haar overlijden.

Voor Jeanine was de zegen van Sint Patrick, die ze ooit voor het eerst via ds. Florus Kruyne had gehoord, belangrijk. Zij noemden het thuis: 'de spreuk'. Ze vroeg om die zegen vlak voor haar sterven. Haar partner Peter gaf de bezoekers van Jeanines uitvaartdienst de zegen mee op hun verdere weg.

Moge de Eeuwige voor je uit gaan, om je de weg te wijzen.

Moge de Eeuwige achter je zijn, om je te steunen in de rug.

Moge de Eeuwige naast je gaan, als goede vriend of vriendin.

Moge de Eeuwige boven je zijn, als de ruimte waarin je er helemaal mag zijn.

Moge de Eeuwige onder je zijn, om je op te vangen als je valt.

Moge de Eeuwige om je heen zijn, als een beschermende mantel.

En moge de Eeuwige in je zijn, als liefde, als vrede.

Dat Jeanine nu mag rusten in de Palm van Gods Hand.

Claartje Kruijff



Anton Zoutewelle

Op 3 september vroeg in de morgen is Anton Zoutewelle overleden, op de leeftijd van 94 jaar in het Bartholomeusgasthuis. Hier verbleef hij de laatste maanden van zijn leven, dichtbij zijn geliefde Zuum. Verschillende mensen uit de Geertekerk waren bij Anton betrokken, of moeten we zeggen 'lieten zich graag bij hem en zijn vrouw betrekken'. Want Anton verstond de kunst om je voor hem in te nemen. Hij vond altijd weer mensen die hem en zijn vrouw graag bijstonden, tot het laatste toe. Hij was een rijke, scherpe en creatieve geest. Een man van de taal. Zorgvuldig, creatief en vaardig koos hij zijn woorden, schreef ook vele gedichten. Hij was de klassieke muziek toegedaan en speelde prachtig piano, lange tijd met anderen samen en de laatste jaren alleen nog maar Bach achter zijn vleugel in de woonkamer. Tijdens mijn huisbezoeken heb ik een aantal opnames

van zijn spel gemaakt, die ik koester.

Ruim dertig jaar was hij betrokken bij de Geertekerk. Met name waar kringen rondom spiritualiteit plaatsvonden, was hij te vinden, samen met zijn vrouw. En vaak had hij een actieve bijdrage die het gesprek verdiepte. Hij verzorgde desgevraagd o.a. een pastorieavond bij mij thuis over Dag Hammarskjöld. En hij heeft een boekje geschreven over zijn onderzoek naar het Onzevader, een gebed dat hem na aan het hart lag. Anton had een mystieke oriëntatie en begon dat steeds meer te onderkennen en zijn dagelijks leven erop af te stemmen.

De laatste jaren van zijn leven werden getekend door achteruitgang van zijn vrouw en van hemzelf. Ze leefden nog zelfstandig, maar het evenwicht werd steeds fragieler, totdat Anton kwam te vallen en de balans grondig werd verstoord. Het was Anton gegund om zijn geestelijke aspiraties trouw te blijven en boven de moeilijkheden van ouder, afhankelijker en kwetsbaarder worden, te blijven staan. In vrede is hij overleden, met een glimlach op zijn gezicht. Zou hij het Licht gezien hebben? Met eerbied en genegenheid gedenken wij Anton Zoutewelle. Dat hij mag rusten in de vrede Gods die ons verstand te boven gaat. En waar hij zo naar verlangde.

Ds. Florus Kruyne

Gisela Gerritsen-Geywitz

Opgegroeid in Duitsland heeft de Tweede Wereldoorlog diepe sporen in het leven van Gisela Gerritsen getrokken. Het maakte dat zij al heel jong haar eigen weg in het leven moest zoeken, wat ze altijd onverschrokken heeft gedaan.

Ze studeerde geschiedenis, werkte als docente en leerde tijdens een studieweek in Parijs Wim Gerritsen kennen, de latere hoogleraar Middelnederlands. Zij trouwden en Gisela trok met Wim mee naar Nederland. Dat was een heel grote stap, niet alleen moest zij haar werk opgeven, maar als Duitse moest zij ook haar Duits zijn achter zich laten.

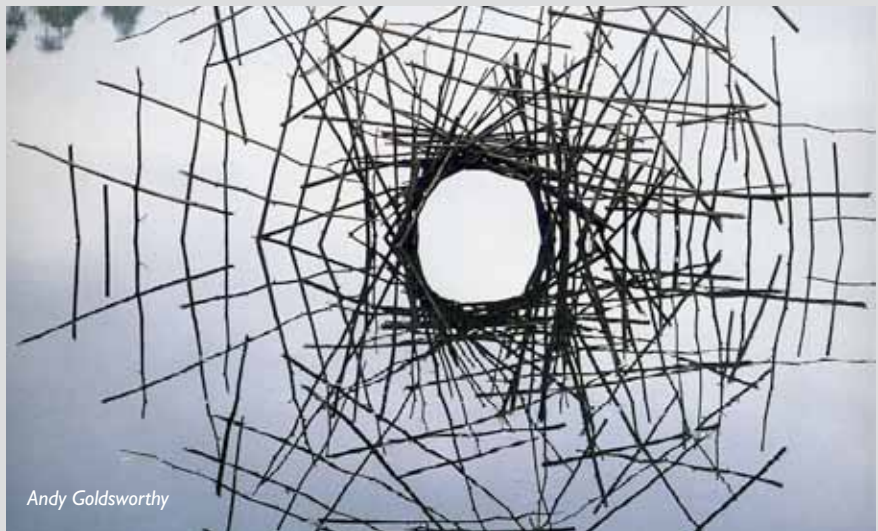
Gelukkig kon Gisela na enkele jaren aan het werk bij het NIOD bij Lou de Jong. Later pakte ze haar studieuze werkzaamheden weer op en specialiseerde zij zich in Middeleeuwse handschriften. Wim en Gisela kregen drie kinderen. Het was een gezin waarin de intellectuele ontwikkeling een grote rol speelde.

De innerlijke kracht waarmee Gisela de soms lastige gebeurtenissen in haar leven heeft gedragen, vergezelde haar ook in haar laatste levensjaren. Hoewel haar geest sterk bleef, werd zij fysiek steeds kwetsbaarder. Twee maanden geleden verhuisde ze naar een verzorgingshuis in Den Haag, dichtbij haar zoon. Daar zette zij zich onvermoeibaar in om het vaak jonge personeel wat milieubewuster te maken: aandacht voor vegetarisch eten, geen onnodige verspilling. Onverwachts kwam er een einde aan haar leven: ze werd 89 jaar.

Marthe de Vries

Henny de Graaf-Duijst

Op een mooie foto is Henny de Graaf, toen nog Duijst, te zien als klein meisje in Spakenburger dracht, samen met haar moeder en zusje. In Spakenburg werd zij 89 jaar geleden geboren in een stevig christelijk milieu. De familie had het niet breed en zoals dat ging, ging Henny al vroeg uit werken in een 'dienstje', als dienstmeisje bij rijke mensen. Enkele jaren later leerde ze haar man kennen en vertrok ze uit Spakenburg om in Apeldoorn te gaan wonen. Daar werden dochter Jeanine en zoon Peter geboren. Dat was haar basis. Helaas moest ze in de laatste jaren van haar leven alsnog verhuizen: ze dementeerde en had meer zorg nodig. In de Parkgraaf werd ze liefdevol opgevangen en was ze veel dichterbij Peter en Jeanine, de kinderen die zo belangrijk voor haar waren. Doordat Jeanine bij de Geertekerk haar plek had gevonden, sloot ook Henny aan. Het was voor haar belangrijk dat zij met een kerk verbonden was, ze hield van de oude psalmen, de vertrouwde woorden.



Andy Goldsworthy

Ook in deze laatste jaren bleef haar innerlijke kracht voelbaar. Het leven was niet altijd gemakkelijk geweest en ze had moeten aanpakken. Het maakte dat ze dat ook, soms wat veel, van anderen vroeg. En ze hield graag de regie. Het laatste half jaar namen haar krachten echter snel af en is ze uiteindelijk heel rustig uit het leven gegleden.

Marthe de Vries

Stephan Vollenberg

Stephan Wilhelmus Louis Vollenberg is op 52 jarige leeftijd op 21 september overleden. Hij was een veelzijdig en bevlogen mens. Hij wist heel veel van heel veel, van geschiedenis, kunst, muziek en literatuur. Hij bezocht meerdere films per week. Stephan fietste veel door de stad, fotografeerde graag en rookte altijd sigaren. Vroeger was hij betrokken bij het verteluur van de Geertekerk. Hij kon de verhalen zo goed vertellen en uitbeelden dat de kinderen graag kwamen als hij er was. Ook was hij koster en heeft nog even in de cantorij meegezongen. Hoewel hij al een paar jaar niet meer in de kerk kwam en een wat ambivalente houding had, heeft hij vorig jaar nog op een avond hier in de Binnenstad een lezing gegeven over zijn grote liefde uit de literatuur: Emily Brontë. Deze zomer heeft

hij die lezing herhaald op een van onze zomermiddagactiviteiten. Hij heeft de aanwezigen toen verrast door tijdens zijn lezing te gaan zingen.

Mensen die Stephan in de Geertekerk hebben gekend, weten dat het leven voor hem bepaald niet gemakkelijk was, hij heeft nooit echt kunnen wortelen in het leven. Zoals iemand bij zijn uitvaart zei: 'Alles wat zich in zijn hoofd en verbeelding afspeelde kon hij moeilijk verbinden met het leven buiten hem.'

De afgelopen maanden is hij in zichzelf vastgedraaid en zag hij geen andere mogelijkheid dan zichzelf van het leven te beroven. Zijn uitvaart was drukbezocht. Er bleek een heel diverse verzameling mensen om hem heen te staan. Overal had hij lijntjes en met allerlei mensen deelde hij verschillende dingen. Veel kanten van zijn bijzondere leven werden door diverse sprekers belicht. Er is van Stephan gehouden en dat doet de familie goed. Onze gebeden gaan uit naar de familie en intimi van Stephan in deze moeilijke tijd.

Dat de tranen van Stephan zullen worden gedroogd,
dat er op hem gewacht wordt,
dat hij mag rusten in de palm van Gods Hand
en staan in Licht.

Claartje Kruijff

Kijk op de wijk, oktober



Zomerprogramma

Het overlijden van Stephan Vollenberg zorgde in onze groep voor een enorme klap. Er was rondom zijn enthousiaste en inhoudelijk zeer interessante lezing in het zomerprogramma veel contact met hem geweest. Bijzondere ideeën over de lezing vlogen over de tafel. Uiteindelijk won zijn liefde voor Emily Brontë in combinatie met het boek van Anjet Daanje. Dit werd dan ook de inhoud van de lezing. Een gedicht van Emily zingend startte hij zijn lezing. Dat

ontroerde menig aanwezige sterk. Het zomerprogramma werd heel erg op prijs gesteld door de aanwezigen. Wij danken alle sprekers: Stephan Vollenberg, Heine Siebrand, Wim van Vugt, Pieter Dronkers en Nelly Kemp voor hun geweldige interessante bijdragen. Naar aanleiding van de positieve reacties hebben we besloten om in de maand augustus 2024 op de dinsdag opnieuw een zomerprogramma aan te bieden.

Centrale contactleden

Op 20 september hebben we samen met de diaconale commissie de eerste centrale contactledenavond georganiseerd. Het thema was 'armoede'. De avond is goed bezocht en zorgde voor interessante uitwisseling van ervaringen.

Vacature: secretaris

Drie jaar lang heeft Coby Ouwehand de rol van secretaris met hart en ziel vervuld. Zij stopt daar begin volgend jaar mee.

De stuurgroep houdt zich bezig met alle zaken rondom het contactwerk van de RGU, onder meer de bloemengroet, maatjesproject, zomerprogramma. Ieder stuurgroep-lid heeft een eigen werkgebied en werkt waar mogelijk en wenselijk samen met de andere leden. Tweemaal per jaar komt de stuurgroep bij elkaar. De secretaris houdt zich o.a. bezig met:

- het opstellen van agenda's en verslagen in overleg met de voorzitter;
- het onderhouden van de mail Wijkorganisatie@Geertekerk.nl samen met Lietha;
- het uitnodigen en voorbereiden van de twee maal per jaar te houden (centraal) contactledenavonden.

We zoeken een gezellige collega die samen met Rob van de Plaat, Paulies de Groot, Lietha Scheewe, Claartje Kruijff en Anne van den Hout deze activiteiten wil vormgeven. Vaardigheid met de computer is daarbij prettig.

Heb je vragen, spreek een van de stuurgroepleden aan of bel Rob (06 513 476 46). Hij zal de reacties en het vervolg oppakken. Kom erbij! Je bent welkom!

*Anne van den Hout,
namens de stuurgroep wijkorganisatie*



Emily Brontë rozen

Uit de wijk (ver) buiten het resort Utrecht

Vanuit alle windstreken zijn er vrienden en leden betrokken bij onze gemeente. Van Friesland, Limburg, Noord-Holland tot aan de Azoren en alles daartussen en daarbuiten. De een opgegroeid met de Geertekerk (gedoopt, getrouwd) maar toen verhuisd of geëmigreerd, de ander de keuze gemaakt om in de nieuwe woonplaats wel van huisarts en tandarts te veranderen, maar toch niet van kerk. Weer een ander, zoals ikzelf, is op zoek gegaan naar een plek voor inspiratie en meditatie die niet vindbaar bleek in of rondom de eigen woonplaats.



Sommigen die ik sprak voelen zich door het online bijwonen van diensten erg betrokken bij de gemeente, sterker nog: hebben de Geertekerk juist ontdekt tijdens de coronatijd en zijn blijven 'hangen'. Om vervolgens vriend(in) of lid te worden. Anderen, al dan niet door ouderdom en verminderde mobiliteit, merken op zich langzamerhand 'randkerkelijk' of 'buitenstaander' te voelen nu de diensten niet fysiek bijgewoond (kunnen) worden.

Tijdens de digitale wijkbijeenkomst via Zoom op 5 september jl. hebben we, met een klein aantal mensen uit deze 'wijk', elkaar met veren en stekels weten aan te raken. Hoe heb je je verbonden weten te voelen met de remonstranten? Wat vind je in de Geertekerk?

Vanuit een niet-gelovige achtergrond blijkt voor sommigen dat het door de jaren heen



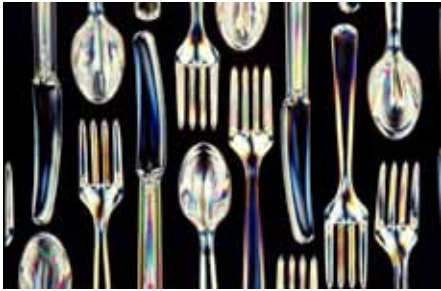
heel hard werken is om 'het doosje' te vullen met datgene wat voorheen onbekend was. Uit iets 'niets' gelovige worden en je dan op een andere manier buitenstaander te voelen. En blijft het verder zoeken naar 'waarheid'. De ander komt tot de ontdek-

king dat door de vele jaren heen juist 'twijfel' meer betekenis krijgt. Weer een ander werkt hard om 'het gevulde doosje' van kinds af aan juist om te kieperen: wat kies ik nu in de plaats van alle (orthodoxe) ballast uit de jeugd? En als je moet kiezen, is het dan Uitdaging of Troost wat je zoekt? We kijken terug op een mooie avond: bijzonder om langs digitale weg elkaar te (blijven) inspireren!

Ellen van Dam (45 jaar) uit Ede

Sinds Pinksteren 2022 ben ik lid van de Geertekerk. Dit voorjaar ben ik ook Centraal Contactlid voor de wijk: "alle gebieden (ver) buiten het resort Utrecht". Een hele mondvol. Weet u een mooie, passende naam voor deze wijk? Laat het me weten via e-mail: ellenvandam.rgu@outlook.com.

Diaconale geluiden en collectes



Arminiaanse maaltijd: 27 oktober

Op vrijdagavond 27 oktober verzorgen we weer de jaarlijkse Arminiaanse maaltijd: onder het orgel in de kerkzaal van de Geertekerk eten we samen en voeren we mooie gesprekken met elkaar. De kosten zijn €15,- per persoon en de opbrengst is voor het Smulhuis, waar daklozen tegen een geringe bijdrage een warme maaltijd ontvangen. Joan Schmidt zal rond de maaltijd houtdraaiwerk verkopen waarvan de opbrengst ook naar het Smulhuis gaat. Inlichtingen en opgave: Mary Kuiper, e-mail: diaconie@geertekerk.nl.

Joan Schmidt komt samen met zijn vrouw Annemieke al zo'n vijftig jaar in de Geertekerk! Joan zingt in de cantorij, was van 2011 tot 2017 diaken en zette zich ook in voor de Arminiaanse maaltijd. Zo'n dertig jaar geleden ontdekte Joan zijn passie en talent voor houtdraaien. In zijn werk als sociaal geneeskundig arts moest hij veel praten en was het resultaat vaak niet tastbaar. Het werken met hout was heel anders en leverde wel meteen iets concreets op. "Het maakproces is zo leuk. Je bent afhan-



kelijk van het materiaal dat je krijgt: soms komt er ineens een andere vlam tevoorschijn. En als er ergens een knoest zit, probeer ik die juist in beeld te brengen. Het allerbelangrijkste voor mij is dat hout leeft!" De verkoop bij de Arminiaanse maaltijd is een spontaan idee; nooit eerder verkocht Joan zijn werk. Vrienden en familie krijgen vaak iets cadeau, maar ondertussen staan er twee grote dozen vol met kandelaars en schaaltes op zolder. Door de verkoop bij de Arminiaanse maaltijd hoopt Joan dat die spullen alsnog een betere bestemming krijgen en vooral dat hij op die manier een extra bijdrage kan leveren aan het Smulhuis.

Thema-avond duurzaamheid met Paul Schenderling

Duurzaamheid is een van onze speerpunten. In het traject richting Groene Kerk organiseren we daarom op 18 januari een



thema-avond met econoom, schrijver en spreker Paul Schenderling. Hij benadert sociale en ecologische vraagstukken vanuit een economische invalshoek, en deelt praktische tips en bemoediging op een inspirerende manier. Nadere informatie volgt via Diaconale Geluiden en de website. We hopen u op 18 januari 2024 om 19.30 te zien in de Geertekerk!

Ondersteuning Stadshospice Utrecht
In het Stadshospice verblijven regelmatig

mensen die daarvoor de eigen bijdrage niet kunnen betalen. In 2022 liep dat



tekort zelfs op tot €10.000,-. De Vriendenstichting van het hospice benaderde de katholieke Caritas, de Diaconie van de Oudkatholieke kerk en de Protestantse Diaconie om dit tekort samen op te brengen. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een plan waarin meerdere kerken in Utrecht drie jaar garant staan voor de bijdragen die gasten zelf niet kunnen opbrengen. Tegelijkertijd wordt er met de gemeente Utrecht overlegd hoe die kosten structureel gefinancierd kunnen worden.

De diaconie van de Geertekerk heeft ook ingestemd met dit plan en stelt zich gedurende drie jaar garant voor een jaarlijkse bijdrage van €1.500,-, indien nodig. Dit is een ongebruikelijke manier van werken voor ons, maar belangrijk omdat dit doel rechtstreeks te maken heeft met armoede (een van de drie pijlers van ons diaconale beleid). Uiteindelijk heeft ieder mens recht op een waardig levenseinde.

Collecteopbrengsten

Schoonhoven:

6 augustus Surined	€ 254,95
20 augustus Budgethulp	€ 42,05

Utrecht:

2 en 9 juli AZC	€ 1.650,06
16 juli Diaconaal Fonds	
Roemenië	€ 522,00
6 augustus Schuldhulpmaatje	€ 886,55

Komende collectes

5 november: Internationaal Netwerk van Lokale Initiatieven met Asielzoekers, oftewel Stichting INLIA: een netwerkorganisatie van en voor geloofsgemeenschappen die asielzoekers en vluchtelingen in nood helpen. Vanuit een centrale positie als expert en lobbyist is de stichting in staat de belangen van die asielzoekers én de samenleving als geheel te behartigen. Zij doet dat door:

- het maatschappelijk, juridisch en medisch bijstaan van individuele asielzoekers in nood;
- het actief ondersteunen van lokale gemeenschappen bij het bieden van hulp aan de vreemdeling in hun poorten;
- het terzijde staan van burgerlijke gemeenten bij het hanteren van maatschappelijke vraagstukken rondom asielzoekers in nood: INLIA zoekt en vindt aanvaardbare oplossingen voor alle partijen;
- een gedegen, reële lobby voor de recht-

vaardige en menswaardige behandeling van asielzoekers.

19 november: Kerk in Actie – Armoede bestrijden en natuur herstellen in Rwanda leder jaar trainen Rwandese diaconessen 150 boeren en boerinnen een week lang om hun landbouwtechnieken te verbeteren, klein vee te fokken, bomen te planten en beter samen te werken. Zo neemt de armoede af en herstelt de natuur. Iedere getrainde boer en boerin gaat na de cursus samenwerken met anderen uit hun dorp. Zo worden groepen van tien boeren en boerinnen gevormd die elkaar ondersteunen, samen nieuwe landbouwactiviteiten ondernemen en sparen voor nieuwe investeringen.

3 december: Stichting Leergeld Utrecht. Stichting Leergeld helpt kinderen uit gezinnen met geldzorgen in Nederland, zodat alle kinderen zoveel mogelijk gelijke kansen krijgen. Ook in Utrecht helpt Stichting Leergeld met bijvoorbeeld schoolspullen, een laptop, een fiets, zwemles, sport, mu-



ziekles of een verjaardagspakket. Ouders kunnen zo het beste aan hun kind geven, en elk kind kan meedoen!

10 december: Kamp Zeist, het detentiecentrum waar uitgeprocedeerde asielzoekers (gezinnen en alleenstaande minderjarigen) worden gehuisvest die het land moeten verlaten. De opbrengst wordt gebruikt voor de aankoop van speel- en knutselmateriaal voor de kinderen, materialen voor creatieve dagbesteding voor de volwassenen en wat extra's op het gebied van lichaamsverzorging en dergelijke.

*Namens de diaconale commissie,
Mirjam Minderman*

Veertje



Column

Al jaren geleden is ze overleden, maar in onze lagereschooltijd speelde Veertje, onze 'tussen-de-middag-moeder' een belangrijke rol in ons leven. 'Ons' dat zijn mijn broer en zus en ikzelf. Omdat onze ouders beiden werkten, kwam Veertje een aantal keer per week 'tussen de middag' met ons de boterham eten. Veertje heette natuurlijk niet echt Veertje, maar zo mochten wij haar noemen. Haar eigenlijke naam was To van 't Veer. Om ons te helpen haar naam te onthouden, droeg zij als ze bij ons was, een mooie veer in haar haar. En we noemden haar 'Veertje'. En zo bleven we haar noemen, ook toen wij 'groot' waren.

Als wij weer naar school waren en Veertje het dorp inliep om boodschappen te doen, vergat ze wel eens dat ze die veer droeg. Omdat het nogal een 'karakter' was durfde niet iedereen haar daarop aan te spreken. Pas thuis kwam ze erachter dat ze met haar veer op de boodschappen had gedaan.... Veertje hield van ons, en wij van haar – maar ze kon ook ineens even haar stekels opzetten. Als kind zagen we niet altijd waar haar soms onverwachte stekeligheid vandaan kwam. Pas jaren later begrepen we dat beter.

Zij was zelf met haar man, tot haar grote verdriet, kinderloos gebleven. Niet dat zij daar bij ons ooit openlijk over zou klagen: in haar nogal onwrikbare geloofsovertuiging waren er dingen die je niet moest bevragen, maar had te dragen.

Maar soms borrelde het verdriet toch even in alle felheid op. Bijvoorbeeld als schoolvriendjes in alle onschuld, de zinsnede 'Later ga ik ook kinderen nemen' gebruikten.

'Kinderen NEEM je niet, die KRIJG je' – snauwde ze dan, ineens scherp en met flakkerende ogen. Even zette de meestal zo lieve Veer haar stekels op – en geschrokken wachtten we tot de donkere bui over was...

Met ontroering en dankbaarheid denk ik terug aan deze markante vrouw uit onze jeugd. Soms zette zij haar stekels op – en zo leerden we dat daar bij mensen vaak een reden voor is, die je misschien niet meteen kan begrijpen. Maar bovenal hielden we van haar, omdat zij altijd een echte veer droeg, voor ons – en ons de liefde schonk die ze zo graag aan eigen kinderen had willen geven.

Dag lieve Veertje!

Jan van Aller



Veranderen... opschudden... ontwikkelen... leven...

Modellen die beschrijven welke stadia je doormaakt tijdens een leer- of veranderproces zijn mogelijk wel bekend. Maslow formuleerde ze in een rijtje, dat aantrekkelijk is om zijn eenvoud en herkenbaarheid. Van beginneling naar volleerde ben je achtereenvolgens:

Onbewust Onbekwaam

Bewust Onbekwaam

Bewust Bekwaam

Onbewust Bekwaam

In elke situatie ga je door die stappen heen: als je schoolvakken leert, als je moet gaan opvoeden, begint met koken, leert aandachtiger te zijn of constructief om te gaan met tegenslag, noem maar op. En al lijkt het laatste stadium, dat van 'onbewust bekwaam', statisch, een punt dat je bereikt hebt - dit blijkt steeds een illusie. Leren, veranderen, ontwikkelen: het gaat altijd door. Als je een zekere routine -onbewuste bekwaamheid- hebt ontwikkeld, dan is dit een passend antwoord op bepaalde omstandigheden. Maar wat dan als de omstandigheden veranderen? En dat gebeurt! In en om ons heen. Voortdurend.

Ik weet niet hoe het voor (jo)u is, maar ik zit er meestal niet op te wachten, op de noodzaak om opnieuw kennis of gedrag van mezelf kritisch te onderzoeken, omdat 'het niet meer klopt'. Het is zo lekker comfortabel om onbewust bekwaam te zijn. Een vaag en onbestemd gevoel begint echter te knagen. Er gloort iets van bewustzijn over de omslag die is ontstaan. Wat passend gedrag was, is dat niet meer. Gewoontes, onbewuste keuzes, ze hebben een aanpassing nodig. Of ik het wil of niet, dat doet er niet toe. Ik word uitgedaagd.

Ontkennen lukt een tijdje, maar leidt er langzaam toe dat ik een hekel aan mezelf krijg. Ik zie mezelf ontwijken, destructieve keuzes maken. Besluiteloosheid, te veel buizen, te veel onnodige dingen eten, stiekem iemand of iets anders de schuld geven



van mijn gevoel - ik noem maar wat. Het voelt niet fijn. Het voelt niet als het echte leven dat ik te leven heb en toch draal ik. Ik zet mezelf in de wachtkamer van mijn leven, wachtend op... ja waarop? De omstandigheden gaan zich heus niet aanpassen aan wat ik comfortabel vind.

Waarom ik hierover begin? Naar mijn idee is dit, dat ontkennen, iets wat we collectief op grote schaal doen (uitzonderingen daar gelaten) als het gaat om consumptiegedrag. 'Weer iemand die over duurzaamheid begint, nee!' wordt nu misschien gedacht. Stop niet met lezen alsjeblieft. Ik breek graag een lans voor de kansen die het biedt om je persoonlijk in te laten met inzicht in de effecten van eigen keuzes met betrekking tot milieu, klimaat en levens van mensen voor wie wij in de Geertekerk geregeld collecteren.

Het vraagstuk van het verantwoordelijker omgaan met energie, water en natuur is voor één persoon te groot. Ontmoedigend groot. Zeker als je om je heen kijkt en ziet hoe grote bedrijven, de politiek, andere

landen, kortom 'de ander', het 'niet-jij' met dit vraagstuk omgaan. Maar waar sta je zelf dan? Laat je je bepalen door de keuzes van de ander?

Hopelijk denk je liever over jezelf als een onmisbaar en uniek, misschien zelfs soeverein onderdeel van het grote geheel. Natuurlijk, de beperking van je eigen invloed onder ogen zien is moeilijk, ontmoedigend en kan je angst aanwakkeren. Hoe vaak wordt de spreekwoordelijke druppel op de gloeiende plaat niet uit de kast gehaald in gesprekken over de milieu- en klimaatproblematiek? Het lijkt een rationeel argument, maar is in feite een vorm van ontkennen. Er zijn talloos veel particuliere keuzes te maken, groot en klein, die er allemaal toe doen.

De vraag is: Wie wil je zijn? Iemand die wakker is en de moed heeft om – samen met anderen – de wachtkamer *Onbewust Onbekwaam* te verlaten? Zo ja: verandering op komst! Ontwikkeling! Niet afwachten, maar leven!

Marijke Kools

Schrijfactie Amnesty International zondag 29 oktober



In augustus 2022 braken in heel Sierra Leone grote protesten uit vanwege de armoede in het land. De protesten liepen snel uit de hand en de politie greep met harde hand in. Agenten schoten in het rond. Daarbij kwamen 27 demonstranten, politieagenten en bijstanders om het leven. Meer dan 500 demonstranten belandden zonder eerlijke rechtszaak in de gevangenis. Honderden demonstranten zitten een jaar later nog altijd vast, zonder enig bewijs tegen hen. De dood van de demon-

stranten en bijstanders is nog steeds niet onderzocht. Families mochten de lichamen van hun geliefden niet zien en niet eens bij de begrafenis aanwezig zijn.

Na afloop van de dienst op 29 oktober kan een brief worden ondertekend aan de autoriteiten van Sierra Leone. We roepen hen daarmee op om de gevangen demonstranten een eerlijk proces te geven en de dood van de overleden demonstranten te onderzoeken.

Werkgroep Amnesty International

Bericht

Lezing Frans de Waal op 31 oktober kan niet doorgaan

Wij hadden ons zo verheugd op een mooie lezing met stekels en veren van gedragsbioloog Frans de Waal. Helaas gaat deze lezing echter niet door, wegens ernstige gezondheidsproblemen van Frans de Waal.

De programmacommissie is bezig met een alternatief. Dus houdt de website goed in de gaten!

Bericht

Oude vleugel zoekt bestemming

Sinds kort beschikken we in de Geertekerk over een prachtige concertvleugel. De oude vleugel Grotian Steinweg (1896, afkomstig uit de Noorderkerk in Bilthoven) is daarmee overbodig geworden. Voor deze vleugel zoeken we een nieuwe bestemming. Bent u geïnteresseerd in de vleugel, neem dan contact op met de cantor of met een van de penningmeesters.



Adressen en colofon

Remonstrantse Gemeente Utrecht

Geertekerk, Geertekerkhof 23
3511 XC Utrecht
E: rgu@geertekerk.nl
website: www.geertekerk.nl
banknr. NL36 TRIO 0379 5217 84
t.n.v. Remonstrantse Gemeente Utrecht
Kerkelijk bureau in de Geertekerk
T: 030 2340198

Predikanten

Meer informatie op
www.geertekerk.nl/predikanten

Ds. Marthe de Vries

werkdagen: maandag t/m donderdag
E: marthedevries@dds.nl
T: 06 22325913 (voor contact graag de voicemail inspreken)

Ds. Claartje Kruijff

werkdagen: dinsdag t/m donderdag
E: claartjekruijff@ziggo.nl
T: 06 41526666 (voor contact graag mailen of voicemail inspreken)

Ds. Lense Lijzen

werkdagen: dinsdag t/m vrijdag
E: lenselijzen@gmail.com
T: 06 40070518 (voor contact graag mailen of voicemail inspreken)

Vertrouwenscontactpersonen

E: vertrouwenscontactpersonen@geertekerk.nl
Marieke Fonk T: 06 40845708
Piet van Leeuwen T: 06 10126466

Wijkorganisatie

Lietha Scheewe en Coby Ouwehand
E: wijkorganisatie@geertekerk.nl

Diaconale Commissie

Mary Kuiper
E: diaconie@geertekerk.nl
banknr. NL69TRIO0379701804
t.n.v. Penningmeester Diaconale Commissie RGU

Redactie Geertebrief

Barbara Schouten, Gerard van den Berg, Ineke Ludikhuizen, Jan van Aller, Maaïke Hoffer. Eindredactie: Trudy Schreuder Goedheijt
E: redactie@geertekerk.nl
Lay-Out: Jos Verdegaal, Houten

**Kopijsluitings- en
verschijningsdatum voor volgend
nummer staan op pag. 2.**

Kerkdiensten



Remonstrantse Gemeente Utrecht
Geertekerk, Geertekerkhof 23
Aanvang om 10.30 uur

- 22 okt ds. Marthe de Vries
cantorij
- 29 okt ds. Claartje Kruijff
crèche en verteluur
- 5 nov ds. Lense Lijzen, ds. Marthe de Vries, ds. Claartje Kruijff
Herdenking van overledenen
- 12 nov ds. Marthe de Vries, Woord en tafel
crèche en verteluur
- 19 nov ds. Lense Lijzen
- 26 nov ds. Caartje Kruijff
crèche en verteluur

- 3 dec ds. Marthe de Vries
1e advent, Woord en tafel
cantorij
- 10 dec ds. Lense Lijzen
2e advent
- De diensten in de Geertekerk zijn online mee te beleven via <https://live.geertekerk.nl>.

Remonstranten West-Betuwe

Evangelisch Lutherse Kerk,
Achterstraat 2-4, Culemborg
Aanvang om 10.30 uur

- 5 nov ds. Els de Clerq
- 26 nov ds. Marthe de Vries
Herdenken van overledenen
- 10 dec ds. Alexander Overdiep

Remonstranten Schoonhoven

Kruispoortstraat 8, Schoonhoven
Aanvang 10.00 uur

- 15 okt Wytske Dijkstra
- 29 okt ds. Rachele van Andel
- 12 nov ds. Martijn Junte
- 26 nov ds. Lense Lijzen
Herdenken van overledenen
- 10 dec ds. Sandra van Zeeland

Autodienst

Het is mogelijk om de autodienst in te schakelen.

Is het voor u niet zo gemakkelijk om naar de zondagse kerkdienst te komen? Dan kunt u gebruik maken van de autodienst. Neemt u daarvoor contact met mij op door een mailtje te sturen naar judithmoesman@gmail.com of te bellen naar 030 785 10 19. Ik zal u dan in contact brengen met een chauffeur. We vragen per keer een kleine vergoeding: € 3 binnen de stad en € 5 als u buiten Utrecht woont. Als dat bezwaarlijk voor u is dan vinden we daar een oplossing voor. Laat u daar dus niet door weerhouden om de autodienst in te schakelen!

Judith Fournier-Moesman,
coördinator autodienst



Bij de kerkdiensten

Stille Kerk

Elke derde zondag van de maand is er in de Geertekerk 'Stille Kerk' van 19.30-20.00 uur, inloop vanaf 19.15 uur. Voor 19 november is het thema "Licht". In het koor komen we bij elkaar, de kaars wordt aangestoken en dan is er na een korte inleiding aansluitend muziek, stilte, bezinningstekst en ruimte voor meditatie of gebed. Na afloop, voor wie wil, drinken we een kopje thee.

22 oktober, Geertekerk

Dienst van Woord en tafel, met medewerking van de cantorij.
Rond Psalm 24 en het vlugschrift van Marjolein van Heemstra *Wat is ruimte waard?* Over de onmetelijke pracht van sterren, zon en maan, maar

ook over de ambities van de mens.

5 november, Geertekerk

Herdenking van de overledenen. Wij gedenken de leden en vrienden die de gemeente het afgelopen jaar ontvielen en andere dierbaren. Ieder kan een licht aansteken. Met medewerking van de cantorij. Voorgangers ds. Claartje Kruijff, ds. Lense Lijzen en ds. Marthe de Vries.

12 november, Geertekerk

Dienst van Woord en Tafel. Voorganger is ds. Marthe de Vries

19 november, Geertekerk

Thema: Tegenpolen. Over de mens die op zijn strepen staat en over wie tot zijn verassing gezocht wordt. Met teksten van

Thomas à Kempis en Christian Wiman.
Voorganger is ds. Lense Lijzen

26 november, Culemborg

Herdenking van de overledenen in de regio West-Betuwe. Voorganger is ds. Marthe de Vries

26 november, Schoonhoven

Herdenking van de overledenen in de regio Schoonhoven. Voorganger is ds. Lense Lijzen

3 december, Geertekerk

Eerste advent, dienst van Woord en Tafel, met medewerking van de cantorij. Voorganger is ds. Marthe de Vries.